

V VLAKU . . .

BOŽIČNA IGRICA V ENEM DEJANJU

O SEBE:

MAJA }
VERICA } učenci (s torbicama in kovčegom),
JANEZEK }
MIHEC } učenci (s knjigami, aktovkami, kovčegi),
BOJAN }
TETKA KATJA (nosi očala in ruto),
STARI GOSPOD (siva dolga brada, kožuhast ovratnik, kučma),
SPREVODNIK (s torbico in čepico).

Igra se odigrava v železniškem vozu. V ta namen postavimo stole v dve vrsti, tako da predstavljajo klopi. Ozadje tvori velik kos lepenke ali več sestavljenih kosov, na katerih je naslikano okno kupeja. Desno in levo stran oara zapremo z zavesami ali z dvema španskima stenama. Ko igra prične, sedi samo tetka KATJA na enem prostoru kupeja.

(Navodila za igranje: Najprej razdelimo vloge med bratce in sestrice ali pa med svoje tovariše in se jih naučimo na pamet. Prepričajte, kdo bo imel glavno ali lepšo vlogo, je popolnoma neumesteno. Zakaj pri gledališču je tudi najmanjša vloga velike važnosti. Vsak naj izgovarja besede poudarjeno, razločno in ne prehitro. Zadnjo besedo soigralca naj si vsak dobro zapomni, da lahko nadaljuje pogovor s svojimi besedami; šele takrat, ko soigralec neha, naj prične govoriti, nikoli pa ne prej. Kako si uredimo oder, smo povedali že v prvem odstavku. Vse stvari, ki jih potrebujemo v igri, moramo že prej pripraviti: košaro tetke Katje, v kateri naj bo nekaj jabolok in drobnega peciva, vozne listke in klešče za sprevodnika, torbice šolskih otrok, kovčege starega gospoda in njegovo potno torbo, v kateri naj bo nekaj knjig in igrač. Čim več vaj in skušenj boste imeli, tem lepša bo potem otvoritvena predstava na božični večer. Znamenje z zvoncem za odrom, kadar pripelje vlak na postajo, se mora oglasiti vselej v pravem času!)

TETKA KATJA: Hu, kako vlak drdrda in ropoče, kakor da ga sam veter žene po tračnicah. Da, da (vzdihne), ko sem bila še čisto majhna, je bila vožnja nekaj prav redkega. Balí smo se tega črnega, puhajočega velikana, pa smo se raje vozili z vozom in konji. Oh, kako se svet izpreminja! Danes pa, Bog me varuj, letajo ljudje že po zraku. No, za tako zračno vožnjo, pa ne vem, če bi me kdo pridobil.

SPREVODNIK (vstopi ob njenih poslednjih besedah od desne strani).

TETKA KATJA: Gospod sprevodnik, bodite tako prijazni in mi povejte, kdaj pridemo v Zagorico?

SPREVODNIK: Ne bomo še kmalu tam, gospa, še celo uro se bomo vozili... Ravnokar se ustavljamo v Dolenji vasi.

(Za odrom se sliši znamenje z zvoncem.)

MAJA in VERICA (učenci v zimskih plaščih s torbicama in kovčegom vstopita od leve strani).

MAJA: Poglej no, Verica, tu imava pa mnogo prostora!

VERICA: Da, da, pozna se, da je danes božični večer; zato je vse tako prazno. Kar sediva! (Pozdravi tetko Katjo): Dober večer!

MAJA: (istotako pozdravi): Dober večer!

TETKA KATJA: Bog ga daj, dekletí! Zdi se mi, da sta lepo vzgojeni in ponos svojih staršev!

SPREVODNIK: Vozne listke, prosim!

VERICA (pokaže vozna listka): Tu sta oba!

SPREVODNIK (pogleda, vozna listka, ju preluknja, vrne dekletoma in pozdravi):
Prihodnja postaja je Kamna gora! (Odide na levo.)

(Od desne strani pridrve razgrajajoč in vihteč šolske torbice in kovčega, JANEZEK, MIHEC in BOJAN. Sedejo, ne da bi koga pozdravili.)

BOJAN: Kaj vendar tekamo po vseh vagonih, saj je tu dosti prostora!

MIHEC: Hvala Bogu, končno so se vendarle pričele božične počitnice; komaj sem jih pričakoval, tako sem že naveličan tega večnega učenja!

JANEZEK: Živio! Tudi jaz pravim tako, požvižgam se na knjige in vso učenost!

MAJA (z upravičeno jezo): Zdi se mi, da nisi posebno brihten, ko ti gre učenje tako težko!

MIHEC: Kaj pa to tebe briga, ti učena gospodična.

VERICA (se tudi razjezi in se obrne k dečkom): Tudi jaz moram potrditi, da niste posebno pametni! Poleg tega ste pa še zelo neolikani!

MIHEC: Dekleti, enkrat sem vama že povedal, ne vtikajta se v naše stvar!

TETKA KATJA (se tudi huduje): Vi, dečki, ste mi res pravi nepridipravi! Sami ste izzivali prepir! Stopite v voz, ne da bi pozdravili, vpijete in teptate z nogami! Ali je to obnašanje? Mar je to lepo?

MIHEC (predrzno): Stara tetka naj bo tiho!

TETKA KATJA (presliši opazko, tajinstveno): Povejte mi, ali ne mislite nič na to, da bi vas lahko slišal božiček?

JANEZEK: Božiček! Haha! Ali verjameš vanj? (Pokaže na Bojana): Ti povej, Bojan!

BOJAN: Božiček! Ta je pa dobra! Saj nisem dete, da bi verjel!

MAJA: No, veš kaj, če bi bila jaz božično dete, bi ne dobil prav nič od mene, le verjemi mi!

VERICA: V zlati knjigi božičnega deteta smo vpisani vsi, jaz, ti in mi vsi. Kdor pa je hudoben, neolikan in predrzen, tega ime v nebesih kar prečrtajo.

JANEZEK: Če bi moral božiček na nas vse misliti in paziti, bi imel dosti dela! Ne vem, kako bi to uredil.

(SPREVODNIK pride od leve strani in pusti naprej STAREGA GOSPODA.)

SPREVODNIK: Novo selo, če kdo izstopi! Tu je prostor, gospod! (Odide na desno.)

(Za odrom znamenje z zvoncem.)

STARI GOSPOD (nosi veliko popotno torbo): No, pravo srečo sem imel, z otroki se tako rad vozim. Dober večer, mladina, upam, da veste, da je danes božični večer?

MAJA: O, jaz se že tako veselim!

JANEZEK (glasno): Jaz moram dobiti nogometno žogo!

STARI GOSPOD (hudomušno): Moraš? Nisi se lepo izrazil; sicer ti pa želim mnogo zabave na božični večer.

MIHEC: Jaz pa hočem šotor, kakor ga imajo Indijanci, fotografični aparat in poleg tega še mnogo denarja!

STARI GOSPOD: Ti pa kar hočeš? No, skromen nisi, mali nepridiprav.

TETKA KATJA (vzame iz košare jabolko in ga ponudi Maji): Ali hočeš jabolko?

MAJA (vstane in napravi poklon): Da, hvala lepa, prav rada! (Vzame jabolko in zopet sede.)

TETKA KATJA (kakor zgoraj, vzame iz košare košček peciva in reče Verici): In ti morda košček peciva?

VERICA (vstane, vzame pecivo, se zahvali): Tole pa pride k mojim božičnim darilom!

BOJAN (vstane, gre k tetki in reče predrzno): Še meni jabolko!

TETKA KATJA: Ne, ne, mladi mož, za take, ki ne znajo prositi, ki ne morejo biti skromni, ki razgrajajo in delajo neumnosti, ki ne pozdravljajo starih ljudi, za take, ki morajo vse imeti, za take dečke nimam jabolk. Tudi jaz verjamem, da take otroke božiček črta iz svoje zlate knjige!

STARI GOSPOD (potegne pri tetkinih zadnjih besedah iz žepa beležnico in svinčnik, prične v njej listati in črtati).

MAJA (to vidi in pravi polglasno Verici): Stari gospod je tako čuden! Kdo bi neki bil?

VERICA (zašepeče Maji): Bog ve? Tudi meni ni to jasno!

MIHEC (opazuje starega gospoda in mu reče): Vi se pa gotovo peljete iz mesta, kjer ste nakupovali za božične praznike? In sedaj črtate v beležnici svoje opravke?

STARI GOSPOD (spravi beležnico, nenadoma vstane): Ne, kar sem prečrtal, je tvoje ime, dragi dečko! In tudi Janeza in Bojana ni več v moji knjigi. Božičnih daril letos ne boste dobili, ker ste nespodobni in predrzni. Kaznujem vas po višjem ukaz! (Z mogočnim glasom): Sveti Peter sem in potujem po svetu, obleden kakor popoten človek, da me ljudje ne poznajo. Po svetu hodim, da spoznam dobre in hudobne otroke in jih javim božičnemu detetu!

(Nekaj časa vse tiho, Verica in Maja se stiskata druga k drugi, nato):

JANEZEK (prestrašeno): Oh, na to pa nismo niti mislili; kako smo bili neumni!

BOJAN (žalostno): Ljubi sveti Peter, ne bodi hud na nas!

MIHEC (žalostno): Ne izbriši nas iz knjige, saj se bomo poboljšali!

MAJA: Ljubi sveti Peter, ne kaznuj jih prehudo!

VERICA: Sedaj so žalostni. Zdi se mi, da niso tako poredni, čeprav se niso lepo obnašali.

TETKA KATJA: Tudi jaz prosim zanje, odpusti jim! Naj jim bo tvoja strogotost v svarilo za prihodnjic. — Kmalu bomo v Zagorici, kjer se bomo radovali nocojšnjega najlepšega večera v letu, božičnega drevesca, jasele in nešetih daril, ki nam jih prinese božiček. Kam pa ti potuješ?

SVETI PETER: Jaz potujem dalje in dalje! Okoli sveta in brez konca, da spoznam tiste, ki verujejo v božično dete. (K dečkom): Za danes naj bo! Odpuščam vam! (Dečki se razvesele.)

JANEZEK (skesano): Zapomnili si bomo današnji večer in se ne bomo več tako obnašali kakor smo se danes.

SVETI PETER: Zato vas bom tudi za spomin obdaroval! (Prične deliti iz svoje torbe božična darila, knjige, igrače, tudi tetka Katja dobi majhen zavitek.)

MAJA: To je pa res lep začetek božičnega večera!

SPREVEDNIK (od leve): Zagorica! Izstopiti!

TETKA KATJA: Otroci, izstopite! (Napravi poklon pred svetim Petrom): Na svidenje!

MAJA in VERICA (napravita poklon): Vožnja s teboj je bila pa res lepa!

JANEZEK (sposlljivo pozdravi, ravno tako Mihec in Bojan): Lepo se ti zahvaljujemo in zbogom! Srečno pot!

SVETI PETER: Upam, da vas še vidim! Bodite pridni, ubogajte mamico in očka in ne pozabite na božično dete!

(Vsi so izstopili, odšli na levo, sprevednik z njimi. Za odrom znamenje z zvoncem.)

SVETI PETER (sam v vozu, stopi k oknu; za odrom pojo otroški glasovi božično pesem »Sveta noč, blažena noč«. Sveti Peter stoji pri oknu in maha z roko v pozdrav. Ko pesem utihne, padé zastor. Glasovi pa lahko postajajo tudi vedno tišji, da se zdi, kakor da bi se vlak oddaljeval.)

Zastor pade.